

Introductie

Vijftig tinten mbo

Ja, inderdaad ik maak in 2019 voor de vijftigste keer de start van een cursusjaar mee. Dus nee. Het mbo omvat geen vijftig niveaus en ik ben ook niet zesenvestig keer blijven zitten. Dat vijftigste startmoment is op de valreep, want dit jaar rond ik mijn laatste grote landelijke opdracht voor het mbo af. En dat betekent het einde van een periode die op 1 augustus 1970 startte.

Vijftig jaar: een verblijfsduur die archaïsch aandoet. Onbegrijpelijk vanuit de optiek van velen. Hoe saai kan een mens zijn. Dat geldt uiteraard niet voor mij. Elk jaar had kleur. Dus geen vijftig tinten grijs, maar vijftig verschillen kleuren en tinten.

Dynamiek

Terugkijkend heeft dat alles te maken met het feit dat die vijftig jaar een voortdurende ontdekkingsreis was, waarin ik een even rijk als afwisselend repertoire aan activiteiten heb uitgevoerd. Vooral in de wereld van de school, soms ook in die van het openbaar bestuur. Maar het mbo is zelf de belangrijkste oorzaak dat ik nooit ben gaan jobhoppen. De opdracht van deze onderwijssector zit altijd vol dynamiek. Het gaat niet alleen om het verzorgen van opleidingen die leerlingen een kansrijke positie op de arbeidsmarkt of in het vervolgonderwijs geven, maar ook om jongeren stevig in de samenleving te laten staan. Burgers die de notie hebben dat ze zich verder moeten ontwikkelen in beroep, bedrijf of vervolgopleiding. Om deze opdracht goed te kunnen uitvoeren is sprake van een permanente interactie tussen school, bedrijf en samenleving. Dat maakt de mbo-omgeving dynamisch. Het mbo is ook altijd een emancipatiefabriek. Immers een diploma geeft perspectief op werk dan wel op doorstroom naar het hoger beroepsonderwijs. En de klassieke stapelfunctie biedt leerlingen de mogelijkheid hun talenten stap voor stap te verzilveren.

Ten slotte wil het toeval dat ik vanuit diverse posities direct betrokken ben geweest bij het proces van schaalvergroting en aanbodvergroting zoals dat in de periode 1986-2000 heeft plaatsgevonden. Een niet te vergeten en te missen tijd. Tenminste wanneer je de meerwaarde ziet van die uitermate complexe transitieprocessen. Een bekentenis, die aanleiding kan zijn tot fronsende wenkbrauwen. Immers wat in de jaren tachtig en negentig als noodzakelijk en modern werd beschouwd, geldt de laatste vijftien jaar als schrikbeeld. Maar daarover later meer.

Leeswijzer

Beschouw dit hoofdstuk als een leeswijzer. Of meer precies gezegd als verantwoording. MBO50 is niet een doorlopend verhaal, maar een verzameling aantekeningen. Niet geput uit een dagboek. Wel uit de grote voorraad aan bevindingen,

ervaringen, observaties, inzichten en emoties. Zo uit het hoofd opgeschreven dus. De aantekeningen hebben geen doorwrochte wetenschappelijke basis. Wel een basis die sinds 1970 is opgebouwd door de uitvoering van een gevarieerd palet aan activiteiten. In vogelvlucht:

- Docent Duitse Taal & Letterkunde, decaan, coördinator projectonderwijs.
- Plaatsvervangend directeur, algemeen directeur, voorzitter centrale directie, voorzitter college van bestuur.
- Lid van enkele commissies ingesteld door kabinet dan wel de minister van Onderwijs. Rode draad: mbo/arbeidsmarkt, bestuurlijke vormgeving mbo, mbo duaal/mbo voltijd, mbo/hbo, vmbo/mbo.
- Lid aanjaagteam scholingsmarkt. MBO op de markt van beroepsgerichte scholing voor volwassenen.
- Voorzitter procescoördinatie ROC-vorming. En vanaf 2004 achtereenvolgens:
- Chef d'équipe van procesmanagement Herontwerp MBO, MBO2010, MBO15, MBO in Bedrijf. Rode draad: modernisering van de opleidingen, basis op orde, kwaliteitslat omhoog.

Om fronsende wenkbrauwen over zoveel vertoon van belangrijk zijn van meet af aan te voorkomen: ik schrijf dit niet op als wapenfeiten, maar om duidelijk te maken hoe het reservoir waaruit ik mijn aantekeningen put is ontstaan.

Geen legacy

Zoals een tussenjaar een kenmerk is van de huidige generatie studenten, lijkt een zogenaamd legacy dat te zijn voor de afzwaaiers. MBO50 is niet bedoeld als legacy. Daar is geen enkele reden voor. Generaties komen en generaties gaan. Dat is van alle tijden. Anders gezegd: nieuwe generaties moeten niet worden belast met testamenten van oudere.

Wel een eerbetoon

De aantekeningen zijn wel bedoeld als eerbetoon aan het mbo. Een prachtige onderwijssector, die honderdduizenden jongeren en jongvolwassenen perspectief geeft op werk als vakvrouw of vakman, de toegangsweg tot het middenkader en die tot het hoger beroepsonderwijs. Een onderwijssector ook die altijd het gevecht aan moet om op waarde te worden geschat. Natuurlijk wordt die waarde door de politiek met de lippen beleden. Maar de waarheid is dat velen een schoolsoort als de havo toch net even beter vinden. Zie het beleid om toch maar iedere mavo-leerling het recht te bieden de havo te volgen. Het mbo floreert dankzij de eigen intrinsieke waarde. Als hofleverancier van vakmensen, vakkundig middenkader en van jongvolwassenen die erin slagen een hbo-kwalificatie te verwerven. En zoals eerder gemeld het mbo als emancipatiefabriek. Een lelijk woord, een mooie functie.

En toch ook andere tijden

Het begrip historisch geheugen was jarenlang voor mij een beetje abstract. Maar met het klimmen van de jaren werd dat begrip steeds concreter. Ik word wel eens gezien als wandelend historisch geheugen. In het begin was dat wel even schrikken. Plotseling realiseerde ik me dat de ambtenaar, de bestuurder, het Kamerlid tegenover mij mijn (klein)zoon of (klein)dochter had kunnen zijn. Toch is dat ook een reden om MBO50 te publiceren: op een lezenwaardige wijze laten zien hoe de andere tijden van het mbo leidden tot de huidige tijden.

De influencers

Ook een historisch geheugen probeert in zijn vocabulaire met zijn tijd mee te gaan. Een laatste reden waarom ik tot deze publicatie besloten heb is een aantal mensen in mijn directe omgeving. De voorzitter van de MBO Raad, de leiding van de directie MBO en een aantal schoolbestuurders hebben mij gemaand het verhaal, dat ik wel eens vertelde in bits en pieces, nu gewoon eens van a tot z op te schrijven. En dat heb ik dus uiteindelijk gedaan. Als eerbetoon aan het mbo, als een andere tijden publicatie voor eenieder die nieuw de mbo-sector binnenkomt en als geste naar de influencers.